

УДК: 378+37.034+37.017.92+372.3

© Монке О. С., 2014

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО МОРАЛЬНО-ДУХОВНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ: ОЦІНКА І ВИБІР

О. С. Монке

*Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського (м. Одеса, Україна)*

E-mail: darkshines07@rambler.ru

У статті розглянуто деякі технології у контексті їх адаптації або впровадження їх елементів у підготовку майбутніх педагогів до морально-духовного виховання дошкільників. З-поміж таких особливе місце посідають екзистенційні та акмеологічні технології. Зокрема, проаналізовано основні цільові орієнтири гуманно-особистісної технології Ш. Амонашвілі, теорії особистісно орієнтованого виховання І. Беха, проектні та ігрові технології навчання Дж. Дьюї, В. Кілпатріка, Й. Гензерга, систему викладання літератури як предмету, що формує людину, Є. Ільїна, систему навчання літератури Б. Диханової, технологію саморозвивального навчання Г. Селевка, можливості впровадження елементів ТРВЗ у вирішення завдань морально-духовного виховання дітей дошкільного віку.

Ключові слова: педагогічні технології, підготовка, майбутні педагоги, морально-духовне виховання, дошкільники, художня література.

Е. С. Монке. Педагогические технологии в контексте подготовки будущих педагогов к морально-духовному воспитанию дошкольников: оценка и выбор

В статье рассмотрены некоторые технологии в контексте их адаптации или внедрения их элементов в подготовку будущих педагогов к морально-духовному воспитанию дошкольников. Среди таковых особое место занимают экзистенциальные и акмеологические технологии. Так, проанализированы основные целевые ориентиры гуманно-личностной технологии Ш. Амонашвили, теории личностно-ориентированного воспитания И. Беха, проектные и игровые технологии обучения Дж. Дьюи, В. Килпатрика, И. Гензерга, систему преподавания литературы как предмета, формирующего человека Е. Ильина, система обучения литературе Б. Дыхановой, технология саморазвивающего обучения Г. Селевко, возможности внедрения элементов ТРИЗ в решение задач духовно-нравственного воспитания детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: педагогические технологии, подготовка, будущие педагоги, духовно-нравственное воспитание, дети дошкольного возраста, художественная литература.

Постановка проблеми. Нині на часі в українській психолого-педагогічній науці було б дослідження, яке би вміщувало конкретну технологію морально-духовного виховання дітей та молоді: від концептуальних засад, змісту, інструментальної частини до показників, критеріїв, процедур діагностики тощо. При цьому, така технологія повинна бути спрямована як на самоідентифікацію вихованця у виборі свого власного шляху духовності, так і на формування вміння педагогів допомогти означеному вибору.

Метою статті є аналіз окремих педагогічних та психологічних технологій у контексті адаптації або впровадження їх елементів у підготовку майбутніх вихователів до морально-духовного виховання дошкільників.

Виклад основного матеріалу. Упродовж останніх десятиліть поняття «технологія» є найбільш уживаним у педагогічній теорії і практиці освіти й виховання. Це явище викликане, зокрема, потребою у впливі збільшенні вагомості моральності і духовності в процесі освіти й виховання. Вчені розглядають поняття «технології виховання» як науково обґрунтовану систему педагогічних засобів, форм, методів, їх етапність, націленість на розв'язання конкретного виховного завдання [13]. За Ю. Галатюком, «педагогічна технологія — це діяльність, побудована на принципах та закономірностях педагогічної науки, а також на положеннях предметної методики, яка покликана розв'язувати суперечності між окремими елементами навчального процесу шляхом їх узгодження, і являє собою інтегративну систему, інваріантом якої є модуль: „Ціль — засоби — правила і послідовність їх застосування — результат”» [3].

Сьогодні більшої значущості і поширення набувають погляди вчених Ю. Смоленцева, О. Титаренка, В. Щербакова, Ф. Щербака та ін., які, на відміну від прибічників авторитарної етики, розглядають мораль як унікальний спосіб духовно-практичного освоєння світу людиною (гуманістична етика). У межах означеного підходу регулятивна функція моралі вже не є визначальною. Пріоритетне місце посідає її світоглядна ціннісно-орієнтувальна функція, оскільки моральна самореалізація особистості найбільш ефективно здійснюється завдяки активізації ціннісно-орієнтувального потенціалу моралі [14, с. 6].

Розглянемо деякі технології, їх цільові орієнтації і можливості впровадження їх елементів у підготовку майбутніх вихователів до морально-духовного виховання дошкільників. Зауважимо, що надалі у статті матимемо на

увазі прикладне використання технологій у підготовці майбутніх вихователів до морально-духовного виховання дошкільників, яка здійснюється у межах навчальних дисциплін і спецкурсів «Українська література для дітей», «Зарубіжна література для дітей», «Організація морально-духовного виховання дошкільників засобами художньої літератури».

З-поміж основних освітніх педагогічних технологій виокремимо екзистенційні й акмеологічні. Екзистенційні технології, що сформувалися під впливом А. Камю, Ж.-П. Сартра і В. Франкла, які працювали над екзистенційною проблематикою у філософії та психології, набули свого поширення передусім у соціальній педагогіці. Головна мета екзистенційної технології впливу на людину — допомогти набутти задовільного життя, почати отримувати задоволення від життя. При цьому використовуються важливі правила екзистенційної терапії: установка на зміну досвіду, практичної діяльності людини; орієнтування на розуміння особистості людини; особиста включеність, занурення соціального педагога у світ цінностей, почуттів, відносин людини [15].

Екзистенційні педагогічні технології покликані сприяти становленню усвідомленої особистості, а її головним завданням є допомога у становленні самодостатньої в ціннісному відношенні особистості, яка усвідомлює дійсну значимість своєї долі в контексті долі інших людей і всього світу [10].

Так, наприклад, однією з оригінальних методик, за допомогою яких, на думку Н. Павленко, можливо відновити високий рівень морально-духовного виховання сучасного суспільства, є форум-театр [9]. Це методика інтерактивної роботи серед різних шарів суспільства, спрямована на вирішення соціальних проблем. Її суть — пошук у межах запропонованого спектаклю разом з учасниками і учасницями шляхів вирішення проблеми або виходу зі складної життєвої ситуації. Виконуючи роль замість актора, глядач глибше занурюється в емоційні переживання головного персонажа, відчуваючи результати свого втручання [9, с. 31]. Форум театр — це по суті репетиція реального життя. І він може бути адаптований до потреб підготовки майбутніх педагогів до морально-духовного виховання дошкільників.

Сутність акмеологічних технологій вчені (В. Гладкова, С. Пожарський) розуміють як «сукупність засобів, спрямованих на розкриття внутрішнього потенціалу особистості, розвиток властивостей і якостей, які сприяють досягненню високого рівня особистісно-професійного розвитку та професіоналізму» [4]. До акмеологічних відносять такі технології: ігрові (дидактична гра, технології ігроделювання); технології психоконсультації; тренінгові технології; технології розвивального навчання; технології особистісно-зорієнтованого навчання; метод проектів.

Впровадження акмеологічних технологій у професійно-педагогічну підготовку майбутніх педагогів має ціннісно-цільовий характер, спрямований на актуалізацію творчого потенціалу майбутніх педагогів, підвищення їх професійної мотивації та мотивації досягнення успіху в діяльності, що передбачає створення умов для освоєння ними прогресивних сучасних методик та технологій, навчання і виховання, самовиховання і саморозвитку. Акмеологічний принцип «вимагає від педагога орієнтації виховного процесу на найвищі морально-духовні досягнення і потенційні можливості вихованця; створення умов для досягнення життєвого успіху особистості; розвитку її індивідуальних можливостей і здібностей. Напрями виховної роботи втілюються у відповідних результатах — міцно й органічно засвоєних загальнолюдських і національних цінностях, стратегії життя, яка передбачає постійний рух до здійснення все нових, соціально значущих задумів» [14, с. 13].

Особливо близькими нам за своєю гуманістичною спрямованістю є технології авторських шкіл Ф. Брюховецького, Я. Корчака, А. Макаренка, М. Монтесорі, Й.-Г. Песталоцці, В. Сухомлинського, С. Шацького. Як гуманістично спрямовані зарекомендували себе технології на основі особистісної орієнтації педагогічного процесу (Г. Селевко). Її носії: Ш. Амонашвілі, І. Бех, І. Іванов, Є. Ільїн, С. Лисенкова, Г. Селевко, В. Шаталов та ін. Проаналізуємо деякі з них.

Так, гуманно-особистісна технологія Шалви Амонашвілі в якості цільової орієнтації сприяє: становленню, розвитку і вихованню в дитині благородної людини шляхом розкриття її особистісних якостей; облагороджуванню душі і серця, розвитку і становленню пізнавальних сил дитини; забезпеченню умов для розширення обсягу й поглиблення знань і умінь. Ідеалом виховання тут є самовиховання. Щодо особливостей методики, то її детермінантами є: гуманізм — як мистецтво любові до дитини, плекання дитячого щастя, свободи вибору, радості пізнання. Обов'язковим є індивідуальний підхід — вивчення особистості, розвиток здібностей. Неабияка увага надається майстерності спілкування. Особливе значення мають резерви сімейної педагогіки. Щодо навчальної діяльності, то ноу-хау цієї технології свого часу стали: оцінка діяльності дітей і саме навчальне заняття (урок) як провідна форма життя дітей [1].

Сучасний стан розвитку особистісно-зорієнтованого напрямку психолого-педагогічної науки характеризується розробками ефективних технологій побудови процесу спілкування з дитиною на рівні емоційно-духовних зв'язків, пошуку дитячої довіри, щирості, любові як необхідних умов процесу становлення людської особистості. Так, теорія особистісно-орієнтованого виховання, розроблена Іваном Бехом, обґрунтовує психолого-педагогічні

Засоби навчальної та науково-дослідної роботи

умови, які є основою реалізації особистісно-орієнтованого виховання шляхом створення низки виховних інваріантів. Передусім — це формування у суб'єкта здатності і бажання усвідомлювати себе як особистість, формування у вихованця образу «хорошого іншого», використання «ефектів генерації і присутності» у виховному процесі, культивування у вихованні цінності іншої людини і у вихованні досвіду свободи приймати особисті рішення [2].

Як у підготовку майбутніх педагогів до морально-духовного виховання дошкільників, так і безпосередньо у сам процес виховання в означеному напрямку можуть бути імплементовані проектні (Дж. Дьюї, В. Кілпатрік) та ігрові технології навчання (Й. Гензерг), як специфічна організація навчального процесу, під час якої навчання здійснюється в процесі включення у навчальну гру (ігрове моделювання явищ, «проживання» ситуації) [6]. Сьогодні віддають перевагу терміну «імітація» замість «гра» (акцент переноситься на внутрішню сутність дії). Навчальні ігри мають за мету, поряд із засвоєнням навчального матеріалу, вмінь і навичок, ще й надання можливості самовизначитися, розвивати творчі здібності, сприяють емоційному сприйманню змісту навчання.

Інтерактивне навчання як навчання, занурене у спілкування, в основі якого лежать принципи особистісно-зорієнтованого виховання і навчання, сприяє формуванню навичок та вмінь як предметних, так і загально навчальних, виробленню життєвих цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії; розвитку комунікативних якостей. Інтерактивне навчання як технологія передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблем. В Україні розроблена та пропагується технологія інтерактивного навчання Олени Пометун, яка передбачає педагогічні умови використання інтеракції, різноманітність прийомів і методів створення позитивної атмосфери навчання, мотивації та актуалізації, засвоєння нових знань і формування вмінь, навичок і ставлень учнів, узагальнення, систематизації та рефлексії [11].

Ефективною у процесі підготовки майбутніх педагогів до морально-духовного виховання дошкільників засобами художньої літератури вважаємо систему Євгена Ільїна, адаптовану до проблем навчання і виховання студентів ВНЗ. Означена система апелює до викладання літератури, як предмету, що формує людину. Її цільовими орієнтирами є не тільки викладання літератури як мистецтва, а й моральне, моральнісне та емоційне виховання особистості в процесі якого здійснюється необхідне навчання. В основі методики лежить формула: до особистості (процесу її навчання і виховання) — «від досвіду до аналізу художніх творів і, насамкінець — до Книги». Уведення учнів у структуру матеріалу, який вивчається, здійснюється за допомогою ланцюжка «деталь — питання — проблема». Тобто, вивчення літературного твору

починається з яскравої деталі, що стимулює інтерес учня до книги. Це може бути невеликий фрагмент з твору, факт з біографії автора тощо. Головна мета використання деталі — зробити все так, щоби дітям захотілося про це говорити і дізнаватися більше. Питання є способом уведення учнів у проблему. Основні вимоги до питання — його актуальність, особистісна значимість для учнів. Virшення проблеми, що міститься у питанні, повинно вимагати ретельного вивчення твору, підручника та додаткової літератури, ознайомлення з біографією автора, з історією написання твору, що вивчається. Проблема — це пошук відповіді на поставлене питання в режимі діалогу, який організований та ініціюється учителем (колективне обговорення проблеми, дискусія). Учасниками діалогу виступають три основні суб'єкти: учитель, учень і автор художнього твору (завдяки постійним зверненням до тексту). Причому учні, осмислюють і емоційно переживають книгу, створюють новий особистісний контекст, стаючи певною мірою співавторами [5; 16].

Уроки літератури за Є. Ільїним — це людинотворчий процес, спілкування, мистецтво, життя, спектакль, співтворчість двох моралістів — письменника і вчителя, відкриття, а не аргументи і факти, спільна діяльність учителя і учня на творчій основі. Метою технології є допомогти учневі повірити у свої сили; пробудити в ньому кращі якості особистості, піднести до висот гуманності і громадянськості.

Як ефективний засіб розвитку інтелектуальних здібностей учня і формування ціннісного ставлення до художньої літератури, до культурної спадщини сьогодні використовується система навчання літератури Берти Диханової. Цільовими орієнтирами означеної системи навчання, що відрізняють її від традиційного викладання літератури в школі, є:

1) орієнтація на вдумливе читання художнього тексту з акцентом на формуванні його глибокого розуміння у взаємозв'язку з історичним і літературним процесом, з особистістю автора і життєвим досвідом учня;

2) навчання по спіралі, побудоване на засадах наступності, системності і безперервності;

3) оптимізація структури навчального матеріалу передбачає акцент на якості і глибині вивчення літературного твору, зміні послідовності тем відповідно до «спіральної» логіки вивчення;

4) словникова робота;

5) евристичні програми, які являють собою «ланцюжок питань, відповідь на які вимагає розумових зусиль» (Б. Диханова). При чому питання звернені не тільки до тексту, але й до особистого досвіду учня. Відповіді учнів повинні бути підкріплені матеріалом художнього тексту;

Засоби навчальної та науково-дослідної роботи

б) організація самостійної, активної інтелектуальної діяльності учнів з розв'язання загадок художнього тексту, смислу «авторського послання», яке міститься в ньому;

7) теорія літератури в логіко-структурних схемах, які вводяться після вивчення відповідних художніх творів і дозволяють систематизувати теоретичні знання, осмислити їх взаємозв'язок. При чому логіко-структурні схеми не підлягають механічному заучуванню, а спрямовані на розуміння логіки побудови схеми і структури засвоєних знань. Завдяки цьому долається відрив теорії літератури від художнього тексту [16].

Зазначимо, що система Б. Диханової використовується нами і в практиці викладання навчальних дисциплін «Українська література для дітей», «Зарубіжна література для дітей» для студентів 1 курсу.

Щодо використання художньої літератури в морально-духовному розвитку дошкільників, оригінальною є технологія Людмили Короткової, представленої в дисертаційному дослідженні «Авторська дидактична казка як засіб духовно-морального виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку» та в низці її статей [7].

Проблема педагогічного супроводу морально-духовного розвитку дошкільників потребує подальшої розробки в теорії та практиці дошкільного виховання. У цьому напрямку інтерес, хоча і спірний, являє використання системного, творчого, підходу теорії рішення винахідницьких завдань. Ця система передбачає, що педагог повинен прагнути дати дитині можливості для гармонійного ставлення до світу у всій його неоднозначності і суперечливості. Стосовно старших дошкільників, передбачаючи наслідки традиційної методології морального виховання, а саме: формування обмежених і не завжди адекватних уявлень про явища моралі і моральності, зважаючи на проблеми як акселерації, так й інфантилізації сучасних дітей, а також з метою ампліфікації дитячого розвитку (О. Запорожець), тобто збагачення змісту специфічно дитячих форм практично-ігрової, образотворчої, художньо-мовленнєвої діяльності, спілкування, вважаємо виправданим упровадження елементів ТРВЗ у процес морально-духовного виховання. Як зазначає О. Міхеєва, використання елементів ТРВЗ у вирішенні завдань морально-духовного виховання формує у дітей здатність аналізувати явища моралі і моральності, виділяти в них різні сторони, розбиратися в складних суперечливих явищах і приймати оптимальні рішення [8]. На думку дослідниці, оригінальність ТРВЗ виявляється у взаємодії класичних принципів виховання з вихідними принципами теорії рішення винахідницьких завдань: розв'язання спірних питань, обговорення проблемних моральних ситуацій; системний підхід, тобто вміння бачити навколишній світ у

взаємозв'язку всіх його елементів, розуміти суперечливість і неоднозначність моральних явищ; уміння знаходити необхідний у кожній конкретній ситуації резерв, можливість поглянути на ситуацію з різних точок зору [8, с. 119]. Щодо підготовки майбутніх вихователів до морально-духовного виховання дошкільників, то елементи ТРВЗ можуть бути використані і у процесі вивчення означених вище навчальних дисциплін, науково-дослідній і позааудиторній роботі.

Технологія саморозвивального навчання Германа Селевка презентує новий рівень розвивального навчання. Її концептуальні положення базуються на використанні мотивів самовдосконалення та задоволенні потреби саморозвитку особистості у самостверженні, самовираженні, захищеності, самоактуалізації. Діяльність дитини організовується не тільки для задоволення пізнавальних потреб, а й низки інших потреб саморозвитку особистості: у самостверженні (самовиховання, самоосвіта, самовизначення, свобода вибору); у самовираженні (спілкування, творчість і самотворчість, пошук, виявлення своїх здібностей і сил); у захищеності (самовизначення, профорієнтація, саморегуляція, колективна діяльність); у самоактуалізації (досягнення особистих і соціальних цілей, підготовка себе до адаптації в соціумі, соціальні проби) [12]. Так, робота із саморозвитку майбутніх вихователів реалізується у виконанні самостійних завдань при вивченні спецкурсу «Організація морально-духовного виховання дошкільників засобами художньої літератури», зокрема за темою «Духовна культура педагога як джерело духовності вихованців», де проводиться цілеспрямована робота з усвідомлення студентами особистісної значущості саморозвитку та самовдосконалення в контексті підготовки до морально-духовного виховання дошкільників засобами художньої літератури.

З практичним використанням елементів описаних у статті технологій, адаптованих до конкретної мети — морально-духовного виховання дошкільників засобами художньої літератури, майбутні вихователі ознайомлюються у процесі вивчення модулю «Сучасні технології морально-духовного виховання дітей дошкільного віку» означеного вище спецкурсу.

Висновки. Отже, всі описані технології можуть бути адаптовані як заради опанування ними з метою використання їх у морально-духовному вихованні самих дітей дошкільного віку, так і з метою безпосередньої підготовки майбутніх педагогів до морально-духовного виховання дошкільників у контексті підвищення їх особистісного морального і духовного рівня.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці технології підготовки майбутніх вихователів до морально-духовного виховання дошкільників засобами художньої літератури.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Амонашвили Ш. А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса : научное издание / Ш. А. Амонашвили. — Минск : Университетское, 1990. — 559 с.
2. Бех І. Д. Нові методології виховання підростаючої особистості / І. Д. Бех // Український соціум. — 2004. — № 1 (3). — С. 88–94.
3. Галатюк Ю. М. Педагогічні технології в контексті сучасної парадигми навчання / Ю. М. Галатюк // Імідж сучасного педагога. — 2001. — № 3–4. — С. 9–12.
4. Гладкова В. М. Основи акмеології : підручник / В. М. Гладкова, С. Д. Пожарський. — Львів : Новий світ, 2007. — 324 с.
5. Иванихин В. В. Почему у Ильина читают все? : книга для учителя. — М. : Просвещение, 1990. — 160 с.
6. Килпатрик В. Х. Метод проектов. Применение целевой установки в педагогическом процессе / В. Х. Кильпатрик; [пер. с англ. Е. Н. Янжул]. — Л. : Брокгауз – Ефрон, 1925. — 43 с.
7. Короткова Л. Д. Авторская дидактическая сказка как средство духовно-нравственного воспитания детей дошкольного и младшего школьного возраста : автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / Короткова Людмила Дмитриевна. — Москва : Моск. гуманит. ун-т, 2008. — 25 с.
8. Міхеєва О. І. Можливості використання елементів ТРВЗ у моральному розвитку дітей дошкільного віку / Міхеєва О. І. // Дошкільна, переддошкільна та початкова ланки освіти: реалії та перспективи : матеріали першого міжнародного педагогічного конгресу (м. Одеса, 30 червня – 2 липня 2011 року). — Одеса : Абрикос Компани, 2011. — С. 118–119.
9. Павленко Н. Форум-театр як одна з ефективних методик виховання моральності / Павленко Н. // Інновації як чинник суспільного розвитку: теорія і практика : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. Частина друга. — 30–31 травня 2012 р. — Суми, 2012. — С. 30–32.
10. Панкова Л. А. К вопросу об актуальности экзистенциальной педагогики в современной высшей школе / Панкова Л. А. // Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток : матеріали 2-ї міжнародної науково-практичної конференції. 15–16 лютого 2013, Одеса : Видавець Букаєв В. В., 2013. — С. 193–195.
11. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання / О. І. Пометун. — К. : [б.в.], 2007. — 144 с.
12. Селевко Г. К. Педагогические технологии авторских школ / Г. К. Селевко. — М. : НИИ школьных технологий, 2005. — 192 с.

13. Сучасні педагогічні технології: навч. посібник / А. С. Нісімчук, О. С. Падалка, О. І. Шпак — К.: Просвіта, 2000. — 368 с.

14. Сучасні технології в освіті: реком. бібліогр. покажч. Ч. 2. Сучасні технології виховання / АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; [упоряд.: Моїсеєва І. П., Пономаренко Л. О.; наук. консультант і автор вступ. ст. Чорна К. І.; наук. ред. Т. Ф. Букшина; бібліогр. ред. і відп. за вип. Пономаренко Л. О.; рецензенти: Журба К. О., Єрмаков І. Г.]. — К.: Пед. думка, 2006. — 195 с.

15. Технологии социальной работы: учебник / под общ. ред. проф. Е. И. Холостовой. — М.: ИНФРА-М, 2001. — 400 с.

16. Особенности преподавания литературы по системе Б. С. Дыхановой // Сидоров С. В. Сайт педагога-исследователя [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://si-sv.com/publ/14-1-0-174>

ABSTRACT

PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN THE CONTEXT OF TRAINING OF THE FUTURE TEACHERS TO MORAL AND SPIRITUAL EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN: ESTIMATES AND SELECTION

E. S. Monke

South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky (Odessa, Ukraine)

E-mail: darkshines07@rambler.ru

The article considers some technologies in the context of adaptation or implementation of elements in the training of future teachers to the moral and spiritual education of preschool children. Among them have a special place the existential and acmeological technologies. In particular, the analysis of the main target reference points of humane and personal technology of Sh. Amonashvili, the theory of personality oriented education of I. Bech, the design and gaming technology education of John Dewey, B. Kilpatrick, J. Henzerh, a system of teaching literature as a subject that forms the human of E. Ilyin, a system of literature teaching of Berta Dyhanova, the technology of self-developing training by G. Selevko, possibility of introducing elements of the TRIZ in solving problems of moral and spiritual education of preschool children.

The described technologies can be used fully and fragmentary in preparation of future teachers to morally-spiritual education of preschool children, namely in the process of studying of educational disciplines and special courses: “Ukrainian literature for children”, “Foreign literature for children”, “Organization of morally-spiritual education of preschool children by facilities of fiction”.

Keywords: pedagogical technologies, preparation, future teachers, moral and spiritual education, children of preschool age, fiction.